

MEDEA

MEDIJPRATĪBAS ATTĪSTĪŠANA AR DZIMUMU SAISTĪTU MANIPULĀCIJU UN VILTUS ZIŅU ATPAZĪŠANAI

PROJEKTS NR. 2024-1-LV01-KA210-ADU-000243248

KOPSAVILKUMS

1. modulis – Meta līmeņa kritiskās domāšanas izpratne
 2. modulis – Metodes faktu un informācijas pārbaudei
 3. modulis – Uz dzimumu balstīta tehnoloģiju izraisīta vardarbība (GBTDV)
 4. modulis – GBTDV – kā to novērst un cīnīties
 5. modulis - Izpratne par mediju uzbūvi
 6. modulis - Mediju patēriņš un tā ietekme uz uztveri
-

Finansē Eiropas Savienība. Tomēr paustie uzskati un viedokļi ir tikai autora(-u) uzskati un viedokļi un ne vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības vai Valsts izglītības un attīstības aģentūras (VIAA) uzskatus un viedokļus. Ne Eiropas Savienību, ne piešķirēju iestādi VIAA nevar saukt pie atbildības par tiem

Autori

© 2025. GADA MARTS – Skill Up srl

Šis materiāls izstrādāts ar Eiropas Komisijas finansiālu atbalstu Erasmus+ projekta “Medea. Developing Media Literacy to debunking ar gender-related media manipulation and fake news”, Nr 2024-1-LV01-KA210-ADU-000243248

Attiecinājums, daļa tādā pašā stāvoklī

CC BY-SA: jūs varat brīvi kopīgot, kopēt un izplatīt materiālu jebkurā datu nesējā vai formātā, kā arī pielāgot – pārveidot un izmantot materiālu jebkuram mērķim, pat komerciāliem nolūkiem. Licences devējs nevar atsaukt šīs brīvības, kamēr jūs ievērojat licences noteikumus saskaņā ar šādiem nosacījumiem:

Atsauce – jums ir jānorāda atbilstošs nosaukums, jānorāda saite uz licenci un jānorāda, vai ir veiktas izmaiņas. Jūs varat to darīt jebkurā veidā, bet ne tādā veidā, kas liek domāt, ka licences devējs apstiprina jūsu uzskatus.

ShareAlike – ja pārveidojat vai izmantojat materiālu, jums ir jāizplata savs ieguldījums saskaņā ar to pašu licenci kā oriģināls.

Bez papildu ierobežojumiem – jūs nevarat piemērot juridiskos noteikumus.

Modulis 3

Ar dzimumu saistīta tehnologiju izraisīta vardarbība (GBTDV)

Jelgavas Zonta klubs

PROJEKTS NR. 2024-1-LV01-KA210-ADU-000243248

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

KOPSAVILKUMS

1.IEVADS GBTDV (Ar dzimumu saistīta tehnoloģiju izraisīta vardarbība)

2.KO RAKSTA ZIŅĀS: Kā atpazīt GBTDV un kādas ir atšķirības starp sievietēm un vīriešiem

3.APMĀCĪBU MODELIS

4.SECINĀJUMI

MEDEA

Ar dzimumu saistīta tehnoloģiju izraisīta vardarbība (GBTDV)

Pieaugušo pedagogiem ir ļoti svarīgi izprast dzimumu balstītu tehnoloģiju izraisītu vardarbību (GBTDV), jo tā tieši ietekmē mācību vidi, digitālo drošību un pieaugušo izglītojamo labklājību. Sabiedrībai kļūstot arvien digitālākai, GBTDV ir kļuvusi par būtisku draudu personiskajai drošībai, garīgajai veselībai un vārda brīvībai. Cietušie bieži saskaras ar emocionālu stresu, reputācijas kaitējumu un, ekstremālos gadījumos, fizisku kaitējumu. Šīs vardarbības digitālais raksturs nozīmē, ka tā var būt plaši izplatīta, pastāvīga un grūti regulējama. GBTDV ietver gan psiholoģiskas, gan digitālas (kiberdrošības) problēmas, par kurām ir jāapzinās. Šīs rīkkopas mērķis ir sniegt pieaugušo pedagogiem nepieciešamās prasmes, stratēģijas un politiku, lai:

- ✓ Atpazītu GBTDV ietekmi uz izglītojamajiem un pedagogiem.
- ✓ Nodrošinātu izglītojamajiem digitālo pratību un paš aizsardzības prasmes.
- ✓ Veicinātu ētisku uzvedību tiešsaistē, lai novērstu digitālās vardarbības turpināšanos.
- ✓ Iestātos par institucionālām un politikas izmaiņām, kas vērstas pret tiešsaistes uzmākšanos izglītībā.

Definīcija un darbības joma

Dzimumu balstīta tehnoloģiju izraisīta vardarbība (GBTDV), kas pazīstama arī kā tehnoloģiju veicināta dzimumu izraisīta vardarbība (TFGBV), attiecas uz kaitīgām darbībām, kas tiek veiktas, atbalstītas vai pastiprinātas, izmantojot digitālās tehnoloģijas, vēršoties pret personām, pamatojoties uz viņu dzimumu. Šīs darbības var izraisīt fizisku, seksuālu, psiholoģisku, sociālu, politisku vai ekonomisku kaitējumu, pārkāpjot personu tiesības un brīvības (UN Women).

Dzimumu balstīta tehnoloģiju izraisīta vardarbība (GBTDV) attiecas uz digitālo tehnoloģiju, piemēram, sociālo mediju, ziņojumapmaiņas platformu un tiešsaistes forumu, izmantošanu, lai aizskartu, apdraudētu, izmantotu vai diskriminētu personas, pamatojoties uz viņu dzimumu. Tas ietver kibervajāšanu, doksingu, atriebības pornogrāfiju, naida runu un citas tiešsaistes vardarbības formas, kas nesamērīgi ietekmē sievietes, LGBTQ+ personas un citas marginalizētas grupas.

Kāpēc tas ir svarīgi?

Sabiedrībai kļūstot digitālākai, GBTDV ir kļuvusi par būtisku draudu personiskajai drošībai, garīgajai veselībai un vārda brīvībai. Cietušie bieži saskaras ar emocionālām ciešanām, reputācijas bojājumiem un ekstremālos gadījumos ar fizisku kaitējumu. Šīs vardarbības digitālais raksturs nozīmē, ka tā var būt plaši izplatīta, pastāvīga un grūti regulējama.

Nepieciešamība pēc izpratnes un rīcības

Izpratne par GBTDV ir ļoti svarīga pedagogiem, politikas veidotājiem un kopienām, lai izstrādātu efektīvas stratēģijas tās apkarošanai. Izpratnes veicināšana, digitālās pratības veicināšana un stingras politikas aizstāvēšana ir būtiska drošākas tiešsaistes vides veidošanai.

GBTDV atpazīšana:

GBTDV izpaužas dažādās formās, tostarp:

Kibervajāšana: Pastāvīga un nevēlama novērošana vai kontakti, izmantojot digitālos līdzekļus

Tiešsaistes uzmākšanās: Aizskarošu, draudošu vai ļaunprātīgu ziņojumu sūtīšana, izmantojot digitālās platformas

Doksing: Privātas vai identificējošas informācijas publiska kopīgošana bez piekrišanas

Intīmu attēlu kopīgošana bez piekrišanas (atriebības pornogrāfija): Piedienīga satura izplatīšana bez subjekta piekrišanas

Uz dzimumu balstīta naida runa: Zaimojoša vai vardarbīga satura izplatīšana, kas vērsta pret personām, pamatojoties uz dzimumu

Šādu uzvedību bieži motivē upura dzimums vai sabiedrības dzimumu normas (ICRW, 2025)

GBTDV identificēšana ietver sekojošo novērošanu:

Kontroles vai iebiedēšanas modeļi: Atkārtotas darbības, lai dominētu vai iedvestu bailes upurī.

Tehnoloģiju izmantošana vardarbības veikšanai: Digitālo rīku izmantošana, lai aizskartu, uzraudzītu vai nodarītu kaitējumu personām.

Mērķauditorijas atlasīšana, pamatojoties uz dzimumu: Darbības, kas vērstas pret personām viņu dzimumidentitātes vai izpausmes dēļ.

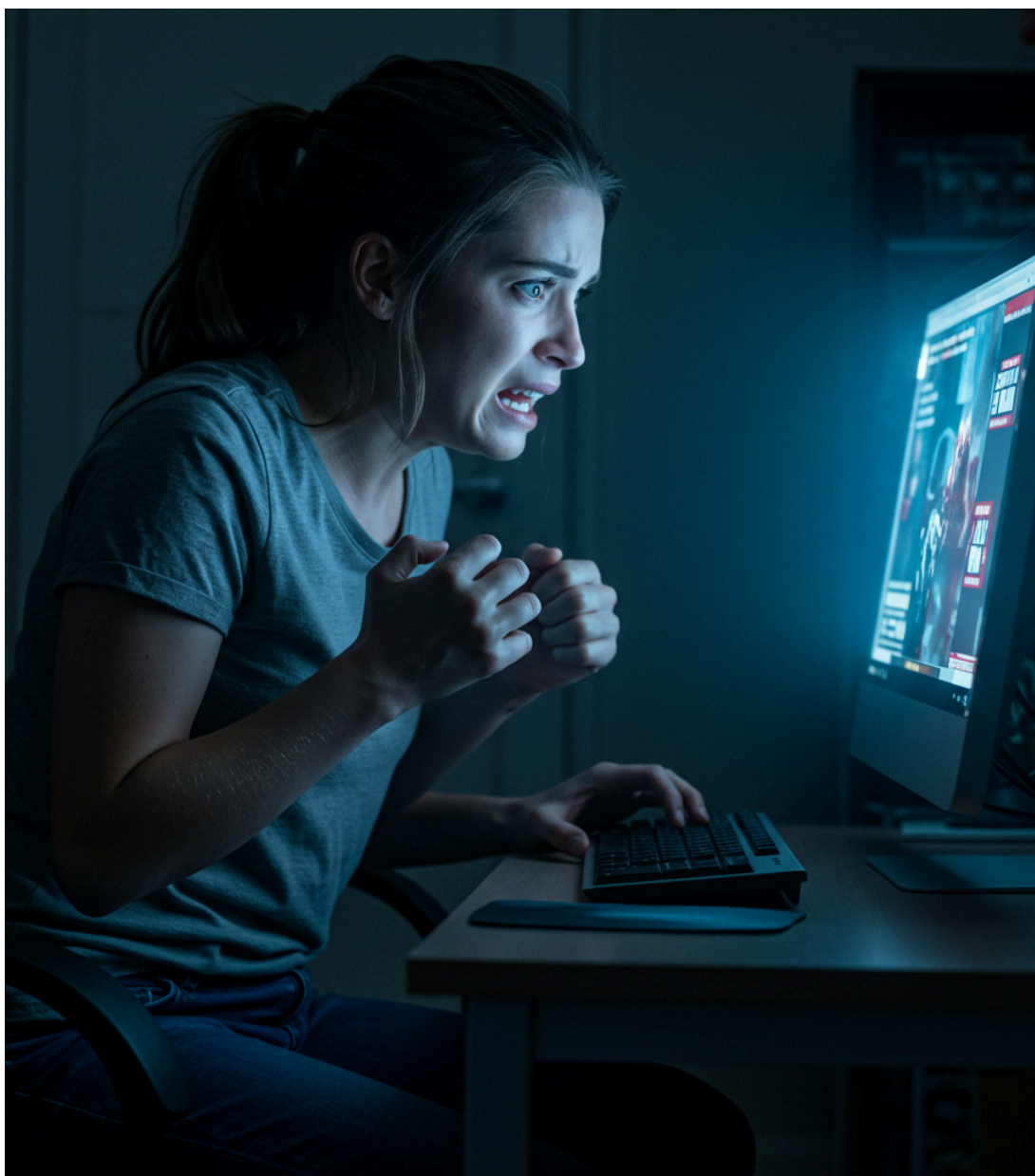
1. Telpiskās un verbālās spējas

Telpiskās prasmes: Daži pētījumi liecina, ka **vīrieši var pārspēt sievietes uzdevumos, kas prasa telpisko vizualizāciju**, piemēram, mentālo rotāciju. Šī priekšrocība bieži tiek saistīta ar smadzeņu struktūras atšķirībām un hormonālo ietekmi (ScienceDirect, 2025).

Verbālās prasmes: Ir konstatēts, ka **sievietes izceļas verbālos uzdevumos, tostarp valodas plūdumā un lasīšanas izpratnē**. Tiek uzskatīts, ka šīs atšķirības rodas no smadzeņu organizācijas un socializācijas pieredzes atšķirībām (ScienceDirect, 2025).

2. Atmiņas veikspēja

Epizodiskā atmiņa: Pētījumi liecina, ka **sievietes labāk** nekā vīrieši veic epizodiskus atmiņas uzdevumus, piemēram, **personīgās pieredzes atcerēšanos vai seju atpazīšanu**. Šī priekšrocība var būt saistīta ar kognitīvo stratēģiju un neironu aktivācijas modeļu atšķirībām (<http://alicekim.ca/EMSM72.pdf>, 2025).

3. Riska uztvere un lēmumu pieņemšana

Riska uzņemšanās uzvedība: **Vīrieši parasti ir vairāk pakļauti riska uzņemšanās uzvedībai** nekā sievietes. Šī tendence ir saistīta ar atšķirībām smadzeņu reģionos, kas saistīti ar atlīdzības apstrādi un impulsu kontroli (Frontiers, 2025).

Lēmumu pieņemšanas stratēģijas: **Sievietes** var pieņemt **piesardzīgākus un pārdomātākus lēmumus**, iespējams, pateicoties pastiprinātai aktivācijai smadzeņu reģionos, kas saistīti ar emociju regulēšanu un sociālo izziņu (Frontiers, 2025).

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

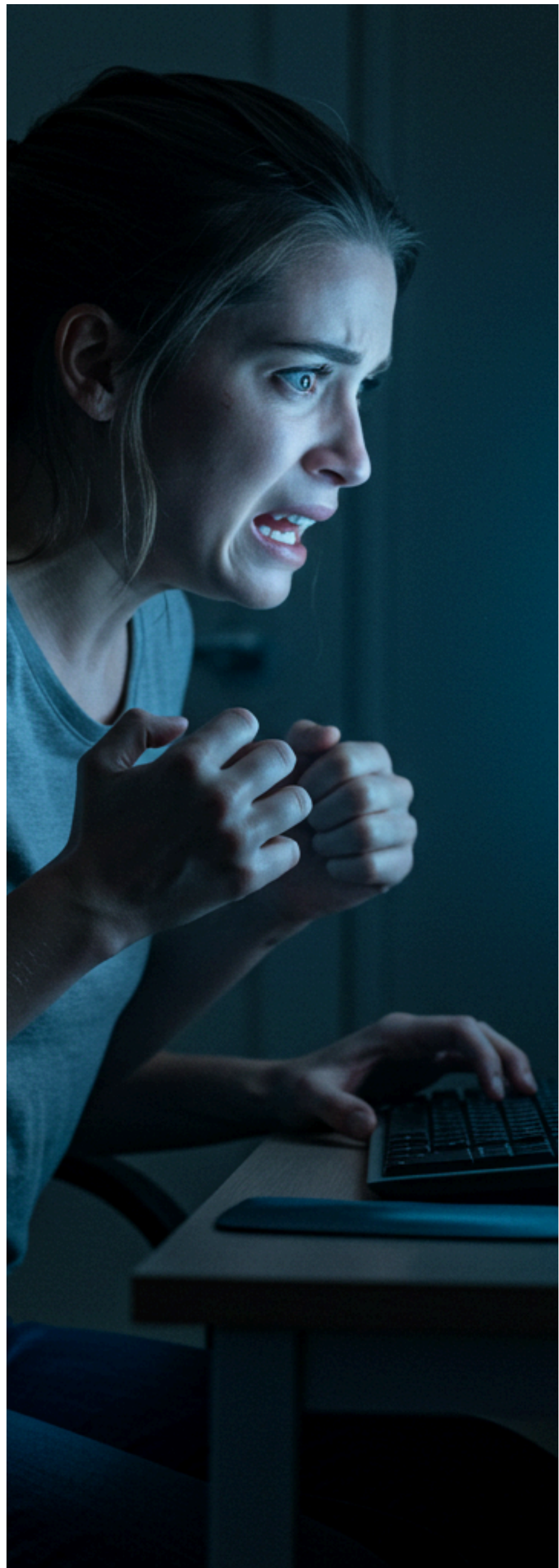

4. Informācijas apstrādes stili

Analītiskā un holistiskā apstrāde: Dažas teorijas apgalvo, ka **vīrieši biežāk iesaistās analītiskā apstrādē**, koncentrējoties uz atsevišķiem komponentiem, savukārt **sievietes var pieņemt holistiskāku pieeju**, ņemot vērā kopējo kontekstu. Tomēr šīs atšķirības ir pakļautas individuālai mainībai un kultūras ietekmei (Carlson School of Management, 2025).

5. Sociālo un kultūras faktoru ietekme

Ir svarīgi atzīt, ka kognitīvās atšķirības nav tikai bioloģiski noteiktas. Socializācija, izglītība un kultūras cerības būtiski ietekmē kognitīvās spējas un apstrādes stilus. Piemēram, **sabiedrības normas var veicināt specifisku prasmju attīstību vienam dzimumam salīdzinājumā ar otru, ietekmējot novērotās atšķirības** (Amerikas Psiholoģijas asociācija, 2025).

KO RAKSTA ZINĀS

Medija tips – temats

Dzimumu balstītas tehnoloģiju izraisītas vardarbības (GBTDV) atpazīšana vīriešiem un sievietēm var atšķirties atšķirību dēļ sociālajā izziņā, emocionālajā inteliģencē un sabiedrības uztverē.

1. Sociālā izziņa un emocionālā atpazīšana:

Pētījumi liecina, ka sievietes bieži vien izceļas ar izcilām sociālajām izziņām un emocionālo atpazīšanu. 2012. gadā žurnālā *Neuropsychologia* publicētā pārskatā konstatēts, ka **"sievietes labāk atpazīst sejas efektus, izteiksmju apstrādi un emocijas kopumā"**, savukārt **"vīrieši labāk atpazīst tikai specifisku uzvedību, kas ietver dusmas, agresiju un draudus"**. Šī paaugstinātā jutība var ļaut sievietēm vieglāk identificēt smalkas GBTDV formas, piemēram, tiešsaistes uzmākšanos vai emocionālu manipulāciju.

2. Tehnoloģiju izmantošanas uztvere attiecībā:

Sabiedrības normas var ietekmēt to, kā tiek uztverta ar GBTDV saistīta uzvedība. Austrālijas Sociālo pētījumu centra veikts pētījums atklāja, ka **"vīriešiem ir būtiski lielāka tendence uzskatīt pastāvīgu saziņu un uzraudzību par pieļaujamu"**, un viens no desmit austrāliešiem, galvenokārt vīrieši, uzskata partnera tālruņa izsekošanu vai piekļuvi viņa piekļuves kodiem par pieņemamu rūpju pazīmi (*Daily Telegraph*, 2025). Tas liek domāt, ka daži vīrieši var normalizēt vai ignorēt tehnoloģiju veicinātu kontrolējošu uzvedību, potenciāli kavējot GBTDV atpazīšanu.

3. Palīdzības meklēšanas uzvedība un ziņošana:

Dzimumu atšķirības parādās arī reakcijās uz GBTDV pieredzi. **Sievietes var biežāk atpazīt un ziņot par tiešsaistes uzmākšanās gadījumiem**, savukārt vīrieši var neziņot par tiem sabiedrības cerību vai informētības trūkuma dēļ. Turklāt ziņošanu var ietekmēt kultūras faktori; piemēram, pētījumi Āzijā ir parādījuši, ka "cietušie kopumā ir neapmierināti ar piedāvātajām ziņošanas un profilakses sistēmām", saskaroties ar tādām problēmām kā valodas barjeras un uztvere, ka platformas nerīkosies (*Bristol University Press Digital*, 2025).

Secinājums:

Lai gan individuālā pieredze atšķiras, šie atklājumi liecina, ka sievietes var būt labāk orientētas uz GBTDV atpazīšanu uzlabotas sociālās izziņas un emocionālās izpratnes dēļ. Turpretī daži vīrieši var uztvert noteiktu kontrolējošu uzvedību kā pieņemamu, potenciāli novest pie GBTDV nepietiekamas atpazīšanas vai normalizācijas. Lai risinātu šīs atšķirības, ir nepieciešamas izglītības un izpratnes veicināšanas iniciatīvas, kas pielāgotas abiem dzimumiem, veicinot visaptverošu izpratni par GBTDV un tā izpausmēm (*Bristol University Press Digital*, 2025).

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Projekts Nr. 2024-1-LV01-KA210-ADU-000243248

KO RAKSTA ZINĀS

Medija tips – temats

Izpratne par dzimumu balstītu tehnoloģiju izraisītu vardarbību (GBTDV) un tās atšķirīgo atpazīšanu starp vīriešiem un sievietēm ir ļoti svarīga. Šeit ir daži brīvi pieejami video un tiešsaistes materiāli, kas iedziļinās šajos jautājumos:

1. Sociālā izziņa un emocionālā atpazīšana:

”Dzimumu atšķirības emocionālajā atpazīšanā”

Šajā video tiek pētītas atšķirības starp vīriešiem un sievietēm emociju apstrādē un atpazīšanā, sniedzot ieskatu sociālās izziņas variācijās.

Skatīties vietnē: <https://www.youtube.com/watch?v=7j5TcuY4G5c&t=10s>

2. ”Izpratne par tehnoloģiju izraisītu piespiedu kontroli”

Raksts, kurā tiek apspriesta tādas uzvedības kā tālrunu izsekošana un piekļuves kodu koplietošana attiecībās normalizācija, uzsverot tehnoloģiju izraisītas piespiedu kontroles riskus:

<https://www.ag.gov.au/families-and-marriage/publications/understanding-technology-facilitated-coercive-control>

3 Palīdzības meklēšanas uzvedība un ziņošana:

”Izaicinājumi ziņošanā par tehnoloģiju veicinātu vardarbību”

Raksts, kurā uzsvērta cietušo neapmierinātība ar pašreizējām ziņošanas sistēmām par tehnoloģiju veicinātu vardarbību, uzsverot nepieciešamību pēc uzlabotām atbalsta sistēmām:

<https://www.sciencedirect.com/topics/medicine-and-dentistry/help-seeking-behavior>

GBTDV-Apmācību modulis

Pieaugušo izglītotājiem un žurnālistiem ir izšķiroša loma drošas un iekļaujošas mācību vides veidošanā, kas veicina digitālo pratību, ētisku uzvedību tiešsaistē un institucionālas pārmaiņas.

Sagaidāmie mācību rezultāti (ILO)

Līdz šīs apmācības beigām pieaugušo pedagogi spēs:

1. Izprast GBTDV un digitālās drošības jautājumus

Definēt GBTDV un tās dažādās formas (kibervajāšana, doksinga, dziļviltotumu ļaunprātīga izmantošana utt.)

Izskaidrot, kā tiešsaistes uzmākšanās nesamērīgi ietekmē sievietes un marginalizētas grupas. Identificēt digitālās drošības riskus un nodrošināt izglītojamos ar tiešsaistes paš aizsardzības stratēģijām.

2. Spēt izveidot drošu un iekļaujošu mācību vidi

Izveidot iekļaujošas, cieņpilnas telpas gan tiešsaistē, gan bezsaistē.

Ieviest anonīmas ziņošanas mehānismus un atbalsta sistēmas skartajiem izglītojamajiem.

3. Izglītības šķēršļu novēršana un politikas maiņa

Identificēt šķēršļus, kas neļauj GBTDV upuriem turpināt izglītību.

Atbalstīt garīgo veselību un juridisko atbalstu izglītojamajiem, kurus skārusi tiešsaistes vardarbība.

Virzīt uz iestāžu politiku, kas aizsargā gan skolēnus, gan pedagogus no tiešsaistes vardarbības.

4. Digitālās ētikas un atbildīgas lietošanas mācīšana

Veicināt ētisku digitālo uzvedību, koncentrējoties uz piekrišanu, privātumu un cieņpilnu komunikāciju.

Māciet izglītojamajiem atpazīt un apstrīdēt uz dzimumu balstītu digitālo vardarbību.

- Veicināt blakus esošo personu iekļaušanās stratēģijas, lai novērstu tiešsaistes uzmākšanos.

Ievads tematā

Medijmateriāli

Video & dokumentālās filmas

- "The Social Dilemma" (Netflix) – Pēta, kā digitālās platformas veicina tiešsaistes uzmākšanos un vardarbību.
- "Revenge Porn: A Survivor's Story" (BBC) – Gadījuma izpēte par attēlu koplietošanas bez piekrišanas ietekmi.

Podkāsti un audio resursi:

- "The Digital Human" – Pēta ētiskās dilemmas digitālajā mijiedarbībā un tiešsaistes vardarbībā.
- "TED Talks: Fighting Online Harassment" – Ekspertu diskusijas par stratēģijām cīņai pret GBTDV
- "UNESCO's Digital Rights Series" – Piedāvā intervijas ar pedagogiem un politikas veidotājiem par drošību tiešsaistē.

Interaktīvi mācību materiāli:

- Cybersecurity Exercises: "How to Spot a Deepfake" – Interaktīvs rīks mākslīgā intelekta ģenerētas dezinformācijas atpazīšanai.

Tiešsaistes rīki

- Block Party (X Safety App) – Palīdz izglītojamiem tikt galā ar tiešsaistes uzmākšanos.
- Digital Security Training (Amnesty International) – Bezmaksas resurss par digitālo paš aizsardzību.
- Google Reverse Image Search – Palīdz pārbaudīt manipulētus vai dziļi viltotus attēlus.

Nepieciešamais laiks

Nepieciešamais laiks moduļa pilnīgai apgūšanai: 60 akadēmiskās stundas

Papildus materiāli

Vispārīgi apskata un pētniecības materiāli:

1. "Technology-Facilitated Gender-Based Violence: What is it, and How Can We Address it?", UN Women (2021)
2. "The Role of Technology in Domestic Abuse", Refuge & Avast Report (2021)
3. "Online Gender-Based Violence: A Global Snapshot", World Wide Web Foundation (2020)

Resursi žurnālistiem:

1. "Reporting on Technology-Facilitated Abuse: A Guide for Journalists". The International Center for Journalists (ICFJ) (Search for resources on tech-facilitated abuse)
2. "Gender-Based Online Harassment and the Role of Media", UNESCO (2021)

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Projekts Nr. 2024-1-LV01-KA210-ADU-000243248

Apmācību modulis - GBTDV

Jautājums

1. jautājums: Kas ir dzimumu balstīta tehnoloģiju izraisīta vardarbība (GBTDV)?

Atbilde

GBTDV attiecas uz digitālo tehnoloģiju (piemēram, sociālo mediju, ziņojumapmaiņas lietotņu vai tiešsaistes platformu) izmantošanu, lai aizskartu, iebiedētu, izmantotu vai nodarītu kaitējumu personām viņu dzimuma dēļ. Tas ietver tādas darbības kā kibervajāšana, intīmu attēlu (atriebības porno) kopīgošana bez piekrišanas, tiešsaistes aizskaršana un uz dzimumu balstīta naida runa.

Jautājums

Kāpēc GBTDV ir īpaši kaitīgs sievietēm un marginalizētām dzimumu grupām?

Atbilde

GBTDV nesamērīgi ietekmē sievietes, LGBTQ+ personas un citas marginalizētas grupas, jo šīs grupas, visticamāk, kļūs par vardarbības mērķiem dzimumu līdztiesības dinamikas dēļ. Cietušie var gūt fizisku, psiholoģisku un emocionālu kaitējumu. Turklāt GBTDV var izraisīt izolācijas, baiļu un sociālās stigmas sajūtu, radot ievērojamus šķēršļus izglītības, nodarbinātības un tiesiskuma pieejamībai.

Jautājums

Nosauciet trīs izplatītas dzimumu balstītas tehnoloģiju izraisītas vardarbības formas. Sniedziet piemērus katrai no tām.

Atbilde

1. Kibervajāšana: Pastāvīga tiešsaistes novērošana un nevēlama saziņa, izmantojot sociālos medijus vai e-pastus.
Piemērs: Persona atkārtoti sūta draudīgus ziņojumus vai izseko upura tiešsaistes pārvietošanos.

2. Intīmu attēlu koplietošana bez piekrišanas (atriebības pornogrāfija): Privātu, nepiedienīgu attēlu koplietošana bez subjekta piekrišanas.
Piemērs: Partneris pēc šķiršanās dalās ar intīmām fotogrāfijām, lai atriebtos vai apkaunotu otru personu.

3. Tiešsaistes uzmākšanās: Interneta izmantošana, lai sūtītu aizskarošus vai draudošus ziņojumus, kas vērsti pret personas dzimumu, identitāti vai izpausmi.
Piemērs: Sieviete saņem mi komentāru milzīgu komentāru sociālo mediju platformās pēc sava viedokļa paušanas.

GBTDV - Apmācību modulis

Jautājums

Ar kādām grūtībām saskaras GBTDV vīrieši un sievietes, lai to atpazītu un ziņotu par vardarbību?

Atbilde

Atbilde:

- Vīrieši cietušie: Vīriešiem var būt mazāka iespēja atpazīt noteiktu uzvedību (piemēram, digitālo kontroli vai manipulāciju) kā vardarbības veidus sabiedrības normu dēļ, kas attur no emocionālas ievainojamības un ziņošanas.
- Sievietes cietušās: Sievietes biežāk atpazīst GBTDV, taču var saskarties ar šķēršļiem, piemēram, bailēm no tā, ka viņām neticēs, sociālo stigmu vai nezināšanu par savām likumīgajām tiesībām. Kultūras normas un sabiedrības gaidas var arī atturēt sievietes no ziņošanas vai palīdzības meklēšanas.

Jautājums

Kā izglītības programmas var palīdzēt novērst un risināt GBTDV (GBTDV) problēmu?

Atbilde

Izglītības programmas var vairo izpratni par to, kas ir GBTDV (ļauņprātīga vardarbība pret vardarbību), mācot gan vīriešiem, gan sievietēm atpazīt kaitīgu uzvedību un aizsargāt sevi tiešsaistē. Tās var veicināt digitālo pratību, mudināt uz cieņpilnu mijiedarbību tiešsaistē un nodrošināt resursus cietušajiem. Turklāt izglītība var apstrīdēt kaitīgas dzimumu normas, kas normalizē vardarbību, un veicināt vienlīdzību un drošu tiešsaistes vidi.

Jautājums

Kā indivīdi var pasargāt sevi no GBTDV?

Atbilde

Lai pasargātu sevi no GBTDV, indivīdi var veikt vairākus pasākumus:

- Uzturēt spēcīgus privātuma iestatījumus sociālo mediju kontos un izvairīties no personiskas informācijas kopīgošanas tiešsaistē.
- Tiešsaistes kontiem izmantot drošas paroles un divfaktoru autentifikāciju.
- Būt uzmanīgi attiecībā uz saturu, kas tiek kopīgots ar citiem, īpaši attiecībā uz intīmiem attēliem vai sensitīvu informāciju.
- Ja nepieciešams, ziņot par uzmākšanos vai draudiem platformas administratoriem un tiesībaizsardzības iestādēm.
- Meklēt atbalstu palīdzības tālruņos vai konsultāciju dienestos, ja viņi saskaras ar vardarbību tiešsaistē.

REZUMĒJUMS

GBTDV

TEMATA PĀRSKATS

- Viltus ziņas izplatās ātrāk nekā patiesība.** 2018. gada MIT pētījumā tika atklāts, ka viltus ziņas izplatās sešas reizes ātrāk nekā īstas ziņas, īpaši sociālajos medijos.
- Dziļviltošanas tehnoloģija nesamērīgi mērķē uz sievietēm.** Saskaņā ar Deepttrace Labs datiem 90 % no dziļviltošanas video ietver nepiekrīšanas ietvaros veidotu nepiedienīgu saturu, un gandrīz visi mērķē uz sievietēm.
- Dzimuma aizspriedumi mākslīgajā intelektā un algoritmos.** Pētījumi liecina, ka mākslīgā intelekta vadītas platformas prioritāti piešķir iesaistei, nevis patiesībai, bieži vien dodot priekšroku sensacionalizētiem vai neobjektīviem stāstiem par sievietēm un dzimumu līdztiesības jautājumiem.
- Mediju pratības spēks: faktu pārbaude var samazināt dezinformāciju par 50 %.** Pētījumi liecina, ka, ja cilvēki tiek apmācīti pārbaudīt faktu avotus un kritiski analizēt medijus, viņi gandrīz uz pusi samazina savu uzņēmību pret dezinformāciju. Dzimumu līdztiesības principu ievērošanai veltīta mediju pratības mācīšana var cīnīties pret viltus ziņām par sievietēm un marginalizētām grupām.
- Dezinformācija un tiešsaistes uzmākšanās ir saistītas** Viltus ziņas un dzimumu līdztiesības principu ievērošanai veltīta dezinformācija veicina tiešsaistes uzmākšanos, un pētījumi liecina, ka sievietes žurnālistes un aktīvistes saņem par 20 % vairāk naida vēstījumu nekā viņu vīriešu kārtas kolēģi. Šī iebiedēšana attur sievietes no dalības publiskajās diskusijās.
- Mediju pratības programmas ir efektīvas cīņā pret dzimumu līdztiesības principu ievērošanai veltītām viltus ziņām.** Valstis, kas ir ieviesušas mediju pratību skolu mācību programmās, piemēram, Somija, uzrāda ievērojami mazāku uzņēmību pret dezinformāciju. Dzimumu līdztiesības principu ievērošanai veltītas mediju izglītības ieviešana var palīdzēt cīnīties pret ar dzimumu saistītu mediju manipulāciju.

SVARĪGI 1

- Vai ir pietiekamas zināšanas un prasmes, lai nodrošinātu digitālo drošību un informētību?
- Ir jāapzinās, ka mēs visi esam pakļauti tiešsaistes vajāšanai, kibervajāšanai, doksēšanai un citiem izaicinājumiem.
- Piemēram, vai jūs zināt, kā lietot pareizas paroles (vismaz 8 rakstzīmes, ieskaitot lielos burtus, mazos burtus, ciparus un īpašos simbolus).

SVARĪGI 2

- Vai esam pārliecināti, ka esam radījuši drošas mācību vides?
- Vai pastāv tolerance pret upuriem un empātija pret to, ka viņi, iespējams, nevēlas runāt par savu pieredzi?
- Vai viņi jūtas droši gan tiešsaistē, gan bezsaistē, piedaloties pasākumos?

SVARĪGI 3

- Izglītībā var rasties šķēršļi, jo upuri neuzticas saturam.
- Vai izglītojamajiem ir atļauts runāt nevis par sevi, bet gan par citiem cilvēkiem, izmantojot piemērus?

SVARĪGI 4

- Vai pedagogi ir pārliecināti par digitālo ētiku, piemēram, par informācijas tālāk neizplatīšanu?
- Vai pedagogi un izglītojamie ir pārliecināti par to, kā tēmas ir saistītas ar ilgtspējību?

PAPILDUS MATERIĀLI

PIEZĪMES

Katrs izglītojamais noskatās vismaz vienu materiālu:
<https://www.bbc.com/audio/brand/b01n7094>

un apkopo un ģenerē idejas par konkrēto tēmu

PRAKTISKI UZDEVUMI

25 min.

Izvēlieties platformu/rīku: Izvēlieties vienu no sadaļā Multimendiā norādītajām platformām

Apmeklējiet izvēlētās platformas vai rīka vietni.

Noskaidrojiet, kā rīks darbojas un kādas funkcijas tas piedāvā. Piemēram, ja izvēlaties "How to Spot a Deepfake", mēģiniet izprast, kā interaktīvais rīks palīdz atpazīt mākslīgā intelekta ģenerētu dezinformāciju. Ja izvēlaties Google Reverse Image Search, noskaidrojiet, kā tas palīdz pārbaudīt manipulētus vai dziļi viltotus attēlus.

GBTDV konteksts: Pārdomājiet, kā šis rīks varētu palīdzēt indivīdiem pasargāt sevi no GBTDV vai cīnīties pret dezinformāciju, kas veicina GBTDV. Materiālā norādīts, ka mediju pratība, tostarp faktu pārbaude, var samazināt dezinformāciju par 50%

PAPILDUS MULTIMEDIJI

•Snopes (www.snopes.com):

Atmasko vīrusu izraisītu dezinformāciju

•FactCheck.org

(www.factcheck.org) – Pārbauda politiskus apgalvojumus

•Google Reverse Image Search –

Palīdz atklāt viltotus vai rediģētus attēlus

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

MEDEA

MEDIJPRATĪBAS ATTĪSTĪŠANA AR DZIMUMU SAISTĪTU MANIPULĀCIJU UN VILTUS ZIŅU ATPAZĪŠANAI

Ja jūs vai kāds jūsu
pazīņa ir cietis no
tehnoloģiju veicinātas
vardarbības, ziniet, ka
varat atrast atbalstu un
ziņot par to:

vai izmantojiet saiti:
<https://shorturl.at/u9o54>
Jūs neesat vieni

PROJEKTS NR, 2024-1-LV01-KA210-ADU-000243248

ZONTA
Jelgavas klubs

NOVOSADSKA
NOVINARSKA
ŠKOLA

SKILL
CONSULTING
up
TRAINING